

گسترش زبان مخفی و بی توجهی دانش آموزان به زبان فارسی

در سال های اخیر به‌ویژه از دوران وقوع بحران کرونا، حضور دانش‌آموزان کشور در فضای مجازی افزایش یافته که این امر در عرصه‌زبان ونحوفارسی پیامدهای منفی داشته‌است.فرارسیدن سال تحصیلی جدید بهانه‌ای شده‌ است تا خبرگزاری ایبنا، در گفت‌وگویی با فاطمه عظیمی‌ فرد، نویسنده و زبان‌ شناس، به بررسی چگونگی و پیامدهای تأثیرگذاری فضای مجازی بر آموزش زبان فارسی بپردازد. این زبان‌ شناس در بخشی از صحبت‌هایش با اشاره به اینکه فضای مجازی می‌تواند موجب جدایی نسل جوان و دانش‌آموزان از فرهنگ و ادبیات فارسی شود، می‌گوید: «در مرداد ۱۴۰۰ گزارش بین‌المللی W3tech نشان داد که زبان فارسی از میان زبان‌های پرکاربرد در محیط وب در جایگاه پنجم قرار دارد، حال آنکه اکنون سهم زبان فارسی از محتوای وب به ۲.۶درصد رسیده که جایگاه هشتم را نسبت به دیگر زبان‌ها به خود اختصاص داده‌ است.» او در بخش دیگری از صحبت‌هایش نیز می‌گوید: «توجه به زبان فارسی اول از همه باید از نهاد خانواده آغاز شود و درباره حفظ زبان مادری به نقش پررنگ مادران و پدربزرگ‌ها و مادربزرگ‌ها اشاره می‌شود. درباره زبان فارسی نیز باید از خانه شروع کرد. تشویق به مطالعه در خانه بسیار مهم است. سپس مدرسه و دیگر نهاده‌ا ایفای نقش می‌کنند.معمولا کلاس‌های درس فارسی‌وبه‌ویژهانشاجدی گرفته‌نمی‌شود و گاهی زمانشان‌را به درس‌های دیگری که تصور می‌شود مهم‌ترند، می‌دهند. نتیجه این می‌شود که دانشجوی ما قادر به نوشتن یک نامه رسمی کوتاه هم نیست! حذف درس فارسی در کنکور نیز این معضل را وخیم‌تر می‌کند! باید برای تشویق دانش‌آموزان فکری کرد و به‌ویژه به کمک رسانه‌ها، پوشش‌های زبانی گسترده‌به‌راه‌انداخت.

در کشورهایی که به‌زبان ملی‌شان اهمیت می‌دهند، برنامه‌های درازمدت آموزشی در رسانه‌ها دارند.»

اصل این گفت‌وگو را می‌توانید با اسکن کد در خبرگزاری ایبنا بخوانید.

نوبل ۲۰۲۳ را چه کسی به خانه می‌برد؟

فقط سه روز تا مشخص شدن برنده نوبل ادبیات ۲۰۲۳ باقی مانده است و در همین روزهای باقی مانده، بازار گمانه‌زنی‌ها درباره فردی که این جایزه را به خانه می‌برد، بیش از پیش داغ شده است. خبرگزاری ایسنا در روزهای گذشته به نقل از وب‌سایت NicerOdds، فهرستی از نام‌های اشخاصی را منتشر کرد که شانس دریافت نوبل اسمال را دارند و نوشت: طبق روال هر سال با نزدیک شدن به روزهای برگزاری جایزه نوبل، برخی سایت‌ها به پیش‌بینی برندگان این جایزه در شاخه‌های مختلف اقدام می‌کنند که همیشه هم اشتباه از آب درنمی‌آید. آن گونه که در متن این خبر آمده است، بیشترین شانس برای نویسنده چینی «کان ژو» تصور شده است و درواقع برای این نویسنده زن چینی شانس چهار به یک در نظر گرفته شده است که به معنای ۲۰درصد احتمال برنده‌شدن است و ۸۰درصد احتمال برنده نشدن. در رتبه دوم شانس‌های نوبل ادبیات ۲۰۲۳، «یون فوسه» نمایشنامه‌نویس و نویسنده نروژی قرار داد که شانس پنج به یک برای او لحاظ شده است که به معنای شانس ۱۶.۶ درصدی او برای کسب جایزه است. بد نیست بدانید که از سال ۱۹۰۱ میلادی تاکنون ۱۱۵ جایزه نوبل ادبیات اهدا شده است و زنان نیز هفده بار این جایزه را به خود اختصاص داده‌اند. سال گذشته هم «آنی ارنو» نویسنده زن فرانسوی برنده این جایزه مهم شد. همچنان رودیارد کیپلینگ، نویسنده «کتاب جنگل» است که با دریافت این جایزه در ۴۱سالگی به عنوان جوان‌ترین برنده نوبل ادبیات شناخته می‌شود. زمانی که این جایزه در سال ۲۰۰۷ به «دورس لسینگ» نویسنده انگلیسی که در آن زمان ۸۸ ساله بود، اهدا شد این نویسنده به سالمندترین دریافت‌کننده جایزه نوبل ادبیات تبدیل شد. مراسم اعلام برنده جایزه نوبل سال ۲۰۲۳ در شاخه ادبیات روز ۱۵ اکتبر (۴مهر) در سوئد برگزار می‌شود.

اصل این خبر را می‌توانید با اسکن کد در خبرگزاری ایسنا بخوانید.

زین‌تقدیر

علیرضا حیدری |مدرس ویراستاری

- ناوبراسته**✖

بیش از ۶۰ نفر در تیراندازی‌های سال گذشته در سوئد جان خود را از دست دادند؛ آماری بی‌سابقه که هرگز پیش‌تر ثبت نشده‌بود.
- ویراسته**✖

بیش از ۶۰ نفر در تیراندازی‌های سال گذشته در سوئد جان خود را از دست دادند؛ آماری بی‌سابقه که هرگز پیش‌تر ثبت نشده‌بود.
- نکته**✖

«ترو»ترین»، جزدربیشتر، کمتر، که‌تر و مه‌تر جداروبا نیم‌فاصله‌نوشته می‌شود.

#زین-تقدیر_فارسی

نشانی از جنس ایتار و کلمه

نگاهی به سهم چشمگیر زنان در ادبیات دفاع مقدس

علیرضا حیدری

نوشتن و گفتن درباره نسبت زنان و ادبیات دفاع مقدس رای‌باید از دوزاویه دید، اول اینکه حضور زنان در دفاع مقدس چه به‌صورت مستقیم در جنگ و چه پشت جبهه، چگونه و چقدر بازتاب داشته است و آیا این بازتاب به سهم واقعی آنان اشاره دارد یا کم‌کاری شده است. در نگاه دوم باید دید خود زنان به عنوان کنشگران این میدان چقدر به حوزه ادبیات داستانی و شعر راه یافته‌و نقش آفرین بوده‌اند و شعر سروده یا داستان نوشته‌اند. بر کسی پوشیده نیست که زنان ایرانی در هشت سال دفاع مقدس نقش بسزایی داشتند و کمک‌های زیادی در پیشرفت و موفقیت عملیات رزمی داشتند، خدماتی مانند پرستاری از سربازان مجروح در بیمارستان‌ها، حضور در خط مقدم جبهه در سال‌های اول جنگ، حفظ حریم خانواده در غیاب همسران رزمنده، تشویق برادران، همسران و فرزندانشان به حضور در جبهه و تهیه آذوقه و پوشاک برای رزمندگان. جالب اینکه چند روز پیش (چهارشنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۲) رهبر معظم انقلاب هم در دیدار پیشکسوتان و فعالان دفاع مقدس و مقاومت به این موضوع اشاره کردند و از قضا با نام بردن از کتاب «حوض خون» نوشته فاطمه‌سادات میرعالی فرمودند: «در بخش‌های گوناگون پشتیبانی، خانواده‌ها، زنان خانه‌دار و دیگران هم بودند. در قسمت پشتیبانی از رزمندگان، شست‌وشوی لباس‌های خونی رزمندگان -حوض خون که کنایش نوشته‌شدوبنده‌هم یک‌وقتی اسم بردم‌و از این قبیل، اصلاهم ملت‌درگیر بودند.» ایشان همچنین در مهرماه سال ۱۴۰۰ در دیدار دست‌اندرکاران کنگره شهدای زنجان با اشاره به کتاب «حوض خون» فرمودند: «من به‌تازگی یک کتابی خواندم به‌نام حوض خون- البته من در اهواز دیده‌بودم، خودم مشاهده کردم آنجایی را که لباس‌های خونی رزمندگان را و ملحفه‌های خونی بیمارستان‌ها و رزمندگان را می‌شستند، این‌ها را دیده‌م. که این کتاب تفصیل این چیزها را نوشته، انسان واقعا حیرت می‌کند، انسان شرمند می‌شود در مقابل این همه خدمتی که این بانوان انجام دادند در طول چند سال و چه زحماتی را متحمل شدند، این‌ها چیزهایی است که قابل ذکر کردن است.»

زنان و ادبیات داستانی دفاع مقدس

بازتاب نقش مؤثر بانوان در ابعاد مختلف دفاع مقدس مهم است. ادبیات داستانی وخاطره‌نگاری بیش از دیگر قالب‌های ادبی می‌تواند بستر این بازتاب باشد. حوزه ادبیات داستانی هر کشور روایتگر بخشی از تاریخ آن محسوب می‌شود و چهره زنانه جنگ و دفاع مقدس و حضور ارزشمند زنان در این دوران را می‌توان در صفحه‌هایی از ادبیات داستانی دفاع مقدس پیدا کرد. این‌بازآفرینی‌با به‌روایت نویسنندگان مرد صورت گرفته است، یا خود زنان چه در قالب نویسنده و چه در جایگاه راوی به یادگار گذاشته‌اند.

نویسندگان زن، در راستای نشان دادن ایثارگری‌های زنان، آثار درخور توجهی عرضه کرده‌اند. این آثار را می‌توان هم از منظر وقایع سال‌های دفاع مقدس و هم وقایع پس از آن و ارتباطش با نسل بازمانده از جنگ، بررسی کرد. این زنان یا جنگ را دیده و راوی جنگ بوده‌اند، یا تنها به عنوان نویسنده، با بهره گیری از تخیل و با تکیه بر واقعیات، قلم به دست گرفته‌اند.

البته در این میان زنانی هم خود راوی و هم نویسنده وقایع دوران دفاع مقدس بوده‌اند... نویسنده‌گان زن در عرصه ادبیات داستانی دفاع مقدس به دلیل برخورداری از نثری عاطفی، دارای جایگاه ویژه‌ای هستند. در این دسته از آثار، به دلیل بهره‌گیری از عنصر خیال می‌توان به شکل بارزتری، شاهد خلق شخصیت‌های زن ماندگار در عرصه دفاع مقدس شد. در ادبیات دفاع مقدس، زنان ایثارگر را می‌توان به دو دسته، زنان حاضر در مناطق جنگی و جبهه و پشت جبهه تقسیم‌بندی کرد. زنان جبهه شامل زنان جنگ‌زده و ساکن مناطق مرزی و زنانی می‌شوند که به واسطه مشاغلی مانند: پزشکی، پرستاری، عکاسی، خبرنگاری و ... اجازه حضور در جبهه را داشته‌اند، اما بیش‌تر زنان در این ادبیات، زنان پشت جبهه هستند که همسران، مادران و خواهران شهید، جانباز و اسیر هستند.^۲

زهرآزورایان، نویسنده دفاع مقدس، معتقد است: در داستان‌های زنانه دوران دفاع مقدس هویت زنانه بسیار پررنگ‌تر است. مفاهیمی مانند مادر بودن یا همسر بودن مؤلفه‌های جا افتاده به شمار می‌روند. همچنین زنان داستان نویس علاوه بر مسئله خودآگاهی به

گروه فرهنگ و ادبیات

هاروکی مورا کامی نویسنده‌ای است که هوادارانش در کشورهای مختلف برای خرید رمان جدیدش در روز انتشار، صف‌های طولی می‌بندند. او در ایران هم هواداران زیادی دارد و بسیاری از آثار مهمش مانند «جنگل نروژی»، «کافکا در کرانه»، «سوگورو تازاکی بی‌رنگ و سال‌های زیارتش»، «جنوب مرز، غرب خورشید» و «۱۹ Q۸۴، به فارسی ترجمه شده است. نام این نویسنده ۷۴ساله بارها در گمانه‌زنی‌ها به عنوان کسی که بخت بالایی برای بردن جایزه نوبل ادبیات دارد آمده است. هر چند هنوز این جایزه نصیبش نشده است. او نویسنده پرکاری است وهنوز در حال نوشتن بی‌شک‌دانستن دیدگاه و تجربه او درباره داستان نویسی برای علاقه‌مندان به آثارش وهمچنین مشتاقان نوشتن، خواندنی است. آنچه در ادامه می‌آید، گزیده‌ای است از مطلبی که او درباره شخصیت پردازی و خلق شخصیت نوشته و در مجله اتلانتیک منتشر شده است. این مقاله را سایت ترجمان به فارسی برگردانده است که ما گزیده‌ای از آن را می‌آوریم.

● خیلی اوقات از من می‌پرسند که آیا شده شخصیت‌های رمان‌هایم را از آدم‌های واقعی بگیرم. در مجموع، پاسخ منی است. تاکنون زیاد رمان نوشته‌ام، اما فقط دو سه بار عمدا و از ابتدا، هنگام خلق یکی از شخصیت‌ها، فردی واقعی را در ذهن داشتم (هر بار هم یکی از شخصیت‌های فرعی بوده است). هرگاه چنین می‌کردم، دلم کمی شور می‌زد که می‌ادا خواننده‌ای متوجه شود شخصیت الگوبرداری از فردی واقعی است، به‌ویژه اگر آن خواننده همان فرد مرجع شخصیتم باشد. اما خوشبختانه تاکنون کسی مچم را نگرفته است. بیشتر اوقات، شخصیت‌های رمان‌هایم خودبه‌خود از سیر داستان سر برمی‌آورند. تقریبا هیچ گاه از قبل تصمیم نمی‌گیرم فلان نوع

مسئله مرگ آگاهی هم می‌پردازند.^۱

در این سال‌ها در حوزه ادبیات داستانی با نهضت خاطره‌نویسی روبه‌رو هستیم که تلاشی می‌کند تاریخ شفاهی ما که بخشی از هویت این سرزمین را شکل می‌دهد، به صورت ماندگاری ثبت کند. در این میدان معمولا نویسنده خانم است یا راوی. یکی از بهترین نمونه‌ها در این زمینه، دا، نوشته، سیده‌اعظم حسینی، بر اساس خاطرات سیده زهرا حسینی است. یکشنبه آخر، نوشته «معصومه رامهرمزی، نیز روایتی زنانه و موفق از جنگ را به دلیل حضور دختر جوانی که جنگ از او آدم دیگری می‌سازد، ارائه می‌دهد. «عروس جنوب، نوشته «شمسی خسروی، از حضور دختر جوانی به عنوان پرستار برای بازگویی ناگفته‌های دوران اشغال خرمشهر بهره می‌برد. «پوشن‌های مریم، نوشته «مریم امجدی، به دلیل حضور فعال نویسنده در موقعیت‌های مختلف، امکان مرور و بررسی بسیاری از رویدادهای مهمی که در خرمشهر از اشغال تا آزادسازی روی داده است، فراهم می‌کند.

در بخش رمان‌ها و مجموعه داستان‌های جنگی می‌توان به سه گانه «بلقیس سلیمانی، که خود شامل دو رمان «بازی آخر باتو»، «خاله بازی، و مجموعه داستان «بازی عروس داماد» است، اشاره کرد که اشاراتی غیرمستقیم به جنگ تحمیلی دارد.

مهاجرت هم موضوع مهمی در ادبیات داستانی جنگ را رو بکرد زنانه است. «منیره آرمین» در «سرداروند، ما را با موضوع مهاجرت اجباری زنان و خانواده‌هایشان در دوران جنگ روبه‌رو می‌کند.

دوران پس از جنگ هم میدانی برای حضور زنان بوده است. در این بخش اغلب آثار به تأثیر جنگ بر بازماندگان و خانواده‌هایشان وشهدا، جانبازان واسرا می‌پردازد، مانند مجموعه داستان «هفت بند، و «جای خالی آفتابگردان‌ها، از راضیه تجار یا «دور گردون»، نوشته طاهره‌ایب، که روایت سه نسل از زنان را در قالب

مادر، همسر و دختر جانباز مطرح می‌کند. منیره آرمین که داستان‌های کوتاه متعددی در حوزه دفاع مقدس نوشته است معتقد است: «اینکه زنان در هشت‌سال دفاع مقدس حضور جدی و پررنگی داشتند، اما هنوز شخصیت ماندگاری از زنان در ادبیات دفاع

مقدس به تصویر کشیده نشده است. زنان در هشت سال دفاع مقدس به عنوان پرستار، پزشک، رزمنده در جبهه‌ها حضور داشتند و در پشت جبهه‌ها نیز شاهد حضور جدی زنان بودیم، اما متأسفانه در کتاب‌ها و فیلم‌هایی که نوشته‌و ساخته‌شده‌است، زنان تنها نقش همسر یا خواهر یا مادر شهید را بازی می‌کنند و تنها از یک زاویه به زنان در ادبیات دفاع مقدس پرداختن، یکی از معایب اصلی آثار دفاع مقدس به‌شمار می‌رود.^۵

زنان و شعر دفاع مقدس

برخلاف داستان که علاوه بر آفرینندگی و صاحب قلم بودن خود زنان، نقش زنان در رمان‌ها منعکس می‌شود، در حوزه شعر وجه آفرینندگی مهم است و تعداد شاعران بانویی که درباره دفاع مقدس شعر سروده‌اند بسیار چشمگیر است. در هفدهمین همایش سراسری شعر دفاع مقدس (۱۳۸۷) بود که سیدضیاءالدین شفیعی، دبیر این همایش، از افزایش تعداد بانوان شاعر خبر داد و گفت: اگر در دهه‌های اول ۲ تا ۵۵ درصد شاعران عرصه دفاع مقدس، زن بودند، امروز این نسبت به ۳۰ تا ۳۵ درصد افزایش پیدا کرده است. به گفته او این تغییر چنان جدی بود که موجب تغییر در ترکیب هیئت‌داوران همایش سراسری شعر دفاع مقدس شد و حضور ۳ شاعر زن (منصوره نیکوگفتار، عرفان نظرا‌هاری و سودابه امینی) را در میان دوازده شاعر نهایی هفدهمین دوره این کنگره، دلیلی بر صحت این مدعا از زبایی کرد. در همان سال پرویز بیگی حبیب آبادی در دومین جلسه همایش «نخل و خورشید، از حضور یک سومی بانوان شاعر دفاع مقدس سخن گفت. تعداد شاعران زن چنان روبه افزایش بود که در همان سال‌ها حسین اسرافیلی وشیرینعلی گلمرادی کتاب «مریم‌ها و شقایق‌ها، را نوشتند که درباره بانوان سراینده شعر دفاع مقدس منتشر کردند. در سال‌های بعد و بعد تر تعداد این شاعران افزون شد و امروزه بخش زیادی از اشعار دفاع مقدس سروده بانوان است.

البته این بدان معنا نیست که شاعران مرد به تأثیر حضور زنان در دفاع مقدس اشاره نکرده‌اند. در همان سال‌های نخست شاعرائی مانند «سلمان هراتی، که از پیشکسوتان شعر پایداري است و خود به چشم خویش صحنه‌های دل‌انگیز حضور شور آفرین زنان را در پشت

جبهه مشاهده کرده است. نقش زنان در پشت جبهه

را این گونه به تصویر می‌کشد:

او کنار تنور داغ

با «سیب گل» و «فاطمه»، نان می‌پزد

برای بچه‌های جبهه

او در جبهه هست

با بچه‌ها. فشنگ خالی می‌کند^۶

اما خود بانوان شاعر میدان را در دست گرفتند و امروز با انبوهی از شعر زنان شاعر روبه‌رویم که از جنگ و تبعات آن سرودند که گاهی نگاه‌های متفاوتی در این میان دیده می‌شود. به طور مثال «صدیقه وسمقی، نقش اقتصادی زن و تلاش او را برای کسب درآمد و برطرف کردن نیاز خانواده در شهر اهواز این گونه تصویر می‌کند:

زن ماهی فروش که تمام هستی‌اش را در کپر سوزانده بودند

سر بازار حمیدیه نشسته بود

و اهواز از هجوم مویش دشمن

پر از فریاد بود و خون...^۷

و شاعران زن بسیار دیگری مانند سپیده کاشانی که بارها با حضور خود در جبهه‌ها به تشویق و تهییج رزمندگان اسلام به دفاع و مبارزه پرداخت و در یک کلام می‌توان شعر او را بازتابی از هشت سال دفاع مقدس دانست.

منابع:

۱: سایت Khamenei.ir. چهارشنبه ۲۹ شهریور ۱۴۰۲. بیانات.

۲: سایت Khamenei.ir. چهارشنبه ۲۴ مهر ۱۴۰۰. بیانات.

۳: بصیری، مریم. زن به قلم زنان در رمان دفاع مقدس، مجله پیام زن، شماره ۲۵۸، شهریور ۹۲.

۴: خبرگزاری مهر، نشست زنانه‌نویسی در ادبیات دفاع مقدس، ۹۲/۷/۲۷.

۵: آرمین، منیره، در گفت‌وگو باهنر آنلاین ۹۱/۷/۲.

۶: هراتی سلمان (۱۳۶۸) از آسمان سبز تهران: حوزه ی هنری سازمان تبلیغات اسلامی.

۷: وسمقی صدیقه(۱۳۶۸) نماز باران، تهران: امیرکبیر.

را تا چه حد پیش می‌برند. البته که نویسنده شخصیت‌ها را می‌آفریند، اما شخصیت‌هایی که (به لحاظ ادبی) زنده‌اند سرانجام از چنبره کنترل نویسنده رها می‌شوند و مستقل کار می‌کنند. [...] وقتی رمان در مسیر درست باشد، شخصیت‌ها جان می‌گیرند، داستان به‌صورت خودکار پیش می‌رود و [...] گاهی یک شخصیت دست رمان نویس را می‌گیرد و او را به مقصدی غیرمنتظره می‌برد.

● حرفم این است که هرچند رمان نویس رمانی می‌آفریند، رمان نیز هم‌زمان او را می‌آفریند. [...] یکی از لذت‌های رمان نویسی برای من این است که به هر کس دلم خواست تبدیل می‌شوم.

● هنگام نوشتن کتاب «کافکا در ساحل» پنجاه سالگی را رد کرده‌بودم، اما پس‌رکی پانزده ساله را

شخصیت اصلی ام کردم و در تمام مدت نگارش این رمان، من حس می‌کردم پس‌رکی پانزده ساله‌ام، البته منظورم احساسات پسران پانزده ساله‌امروزی نیست، بلکه احساسات خودم در پانزده سالگی را به «زمان حال» داستانی‌ام منتقل کردم. هنگام نوشتن رمان، می‌توانستم هوایی را که در پانزده سالگی استنشاق می‌کردم و نوری را که در آن روزگار می‌دیدم، تقریبا به شکل اصلی‌اش، دوباره زندگی کنم.

● آنچه ابتدا به ذهنم می‌رسد ایده رمان است.

سپس داستان به‌صورت خودجوش از دل آن ایده سربرمی‌آود. چنان‌که در ابتدا گفتم، داستان است که تعیین می‌کند چه نوع شخصیت‌هایی باید وجود داشته باشد. من نویسنده تنها کاتبی امانت‌دارم و از دستورات پیروی می‌کنم. ظاهرا هنوز چیزهای زیادی هست که باید درباره شخصیت‌های رمان‌هایم بپاومزم. درعین حال، چیزهای زیادی هم هست که باید از شخصیت‌های رمان‌هایم بپاومزم. در آینده، می‌خواهم انواع و اقسام شخصیت‌های عجیب و غریزگارنگ را در داستان‌هایم زنده‌کنم. هرگاه شروع به نوشتن رمان جدیدی می‌کنم، هیجان زده می‌شوم و به این فکر می‌کنم که قرار است به‌زودی با چه نوع آدم‌هایی آشنا شوم.

درس‌هایی از نویسنده مطرح ژاپنی

آفرینش شخصیت به شیوه هاروکی مورا کامی

شخصیت را به تصویر بکشم. حین نوشتن، نوعی محور شکل می‌گیرد که بستر را برای ظهور انواع خاصی از شخصیت فراهم می‌سازد، من هم کار را ادامه می‌دهم و جزئیات را یکی پس از دیگری سر جایشان می‌گذارم، مثل بُراده‌های آهن که جذب آهن‌ریا می‌شوند.

● البته، همان‌طور که آدم باید زیاد کتاب بخواند تا بتواند رمان بنویسد، آدم‌های زیادی را هم باید بشناسد تا بتواند درباره مردم بنویسد. منظورم از «شناختن» این نیست که واقعا درکی عمیق از آن‌ها به دست آورد. کافی است نگاهی به ظاهرشان

ببندازید و به طرز حرف زدن و رفتارشان دقت کنید و ببینید ویژگی‌های خاصشان چیست. افرادی که دوستشان دارید، افرادی که چندان علاقه‌ای به آن‌ها ندارید، کسانی که واقعا از آن‌ها خوشتان نمی‌آید. در هر صورت مهم است که حتی الامکان مردم را مشاهده کنید و در این راه گزینشی به خرج ندهید. منظورم این است که اگر فقط افرادی را به رمان‌هایتان وارد کنید که از آن‌ها خوشتان می‌آید، بهشان علاقه دارید یا راحت در کشان می‌کنید، رمان‌هایتان